

ตำแหน่งปลัดเทศบาล

เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างทั่วไปของเทศบาลแล้วจะเห็นได้ว่า มีลักษณะที่
 ถอดแบบมาจากโครงสร้างของรูปการปกครองในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน
 ของการนิติบัญญัติ คือ สภาเทศบาล และฝ่ายบริหารคือนายกเทศมนตรี เทศมนตรีซึ่ง
 เทียบได้กับสภามันรัฐสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีของการปกครองในระดับชาตินั้นเอง
 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 อันเป็นกฎหมายฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
 ฝ่ายบริหารของเทศบาลทุกแห่ง ประกอบด้วยคณะบุคคล 2 ฝ่ายคือ คณะเทศมนตรีและ
 พนักงานเทศบาล ฝ่ายคณะเทศมนตรีเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการคัดเลือกจากบรรดาสมาชิก
 สภาเทศบาล ให้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการของเทศบาล¹ เพื่อให้เป็นไปตามความ
 ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ส่วนพนักงานเทศบาลเป็นพนักงานประจำซึ่งรับ
 นโยบายการบริหารงานของคณะเทศมนตรีมาปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เพราะคณะเทศ
 มนตรีมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านนโยบาย คือกำหนดนโยบายให้พนักงานฝ่ายประจำเป็น
 ผู้ปฏิบัติ² คณะเทศมนตรีมีจำนวนเพียง 3-5 คนตามขนาดและประเภทของเทศบาล
 ไม่อาจปฏิบัติงานด้วยตนเองในเรื่องต่าง ๆ ในรายละเอียดได้ทุกเรื่องจึงต้องมีคน
 ช่วยเหลือในเรื่องระเบียบแบบแผนและวิธีการต่าง ๆ อันเป็นระเบียบและประเพณี
 ทางการบริหารคณะเทศมนตรีอาจไม่รู้ เพราะไม่เคยทำงานในตำแหน่งมาก่อน ถ้าเกิด
 การผิดพลาดอาจก่อให้เกิดความยุ่งยาก หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยระเบียบแบบแผน ฉะนั้น

¹พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ราชกิจจานุเบกษา, แผนก
 กฎฎีกา เล่มที่ 70 ตอนที่ 14 (17 กุมภาพันธ์ 2496), มาตรา 37 และมาตรา 39 .

²กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานเทศบาล พ.ศ. 2496
 (2 มิถุนายน 2496), ข้อ 4 หน้า 138.

จึงต้องอาศัยพนักงานเทศบาลซึ่งเป็นผู้รู้อเรื่องนั้น ๆ ที่อยู่แล้ว เป็นผู้รักษาระเบียบ
กฎเกณฑ์และคอยแนะนำชี้แจงให้คณะเทศมนตรีสามารถวินิจฉัยสั่งการไปได้อย่างถูก
ต้อง ตามนัยดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า พนักงานเทศบาลมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงาน
เทศบาลเป็นอย่างมาก สำหรับผู้ที่ป็นหัวหน้าพนักงานเทศบาล คือบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง
"ปลัดเทศบาล" นั้นเอง

การเข้ามาดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล

ปลัดเทศบาลเป็นตำแหน่งที่ต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในฐานะผู้บังคับบัญชา
พนักงานเทศบาล ลูกจ้าง และคนงานของเทศบาลทุกคน และรับผิดชอบงานประจำทุก
ด้านที่เทศบาลปฏิบัติจัดทำอยู่ จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องได้บุคคลที่มีความรู้ในค่านวิชา
การสมัยใหม่ หรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเหล่านั้นมาแล้วอย่างพอเพียงรวมทั้ง
เป็นผู้มีความคิดริเริ่มเป็นหลักสำคัญ เพื่อจะได้สามารถบริหารกิจการในหน้าที่ในความ
รับผิดชอบ หรือได้รับมอบหมายจากคณะเทศมนตรีให้ครบถ้วนเรียบร้อย ตลอดจนคิด
ค้นวิธีการปรับปรุงงานใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ ก.ท.³ จึงมีนโยบายที่จะ
สรรหาบุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ในทางกฎหมาย การปกครองและการบริหารเป็นประการ
แรก ในขณะที่เดียวกันก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมบุคคล ซึ่งเป็นพนักงานเทศบาลในตำแหน่ง
อื่นอยู่แล้วและมีความรู้ความสามารถจะเลื่อนฐานะตำแหน่งขึ้นเป็นปลัดเทศบาลได้ให้มี

³ ก.ท. ย่อมาจากคำว่า "คณะกรรมการพนักงานเทศบาล" คณะกรรมการนี้
เป็นองค์การบริหารงานบุคคลกลาง (Central Personnel Agency)
ของพนักงานเทศบาลทั่วประเทศ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน
กรรมการอื่น ๆ เป็นกรรมการโดยตำแหน่งหน้าที่ราชการทั้งสิ้น ประกอบด้วยรัฐมนตรี
ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวง
มหาดไทย อธิบดีกรมต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่พนักงานซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรมในกระทรวง
มหาดไทย ผู้อำนวยการส่วนการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง เป็นกรรมการและ
เลขานุการ.

โอกาสก้าวหน้าไปเป็นปลัดเทศบาลต่อไป⁴ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้พนักงานเทศบาล
 ที่ไม่มีคุณวุฒิได้มีกำลังใจ หากความรู้เพิ่มเติมตลอดจนมีขวัญที่ปฏิบัติงานต่อไปด้วยดี
 ฉะนั้นการเลือกสรรบุคคลเข้ามาเป็นปลัดเทศบาลจึงมีทั้ง การเลือกสรรจากบุคคลภายนอก
 ที่ไม่ได้เป็นพนักงานเทศบาลอยู่ก่อน และเลือกสรรจากบุคคลภายในที่เป็นพนักงานเทศบาล
 อยู่แล้ว วิธีที่ใช้ในการเลือกสรรแต่ละวิธีนั้นอาจจะใช้ได้ทั้งบุคคลภายนอกและภายใน
 และมีลักษณะเป็นการเลื่อนตำแหน่ง สำหรับบุคคลภายในด้วยกันในคราวเดียวกัน เช่น กรณี
 การสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้าเป็นปลัดเทศบาลชั้นตรีและรองปลัดเทศบาลชั้นตรี
 เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดในพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล
 พ.ศ. 2506 แล้ว จะพบว่ากฎหมายฉบับนี้เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามาเป็นปลัดเทศบาล
 ชั้นต่าง ๆ ได้ถึง 4 วิธีด้วยกันคือ

1. การบรรจุโดยวิธีทั่วไป
2. การโอน
3. การขอกลับเข้ารับราชการ
4. การเลื่อนตำแหน่ง

1. การบรรจุโดยวิธีทั่วไป

การบรรจุโดยวิธีทั่วไป เป็นวิธีเลือกสรรบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานเทศบาลโดย
 การสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก คัดเลือก แต่สำหรับตำแหน่งปลัดเทศบาลนี้ใช้วิธีสอบคัดเลือก
 เพียงวิธีเดียว และใช้เฉพาะตำแหน่งปลัดเทศบาลชั้นตรีเท่านั้น ส่วนปลัดเทศบาล
 ชั้นโท หรือชั้นเอก หรือชั้นพิเศษนั้น ต้องกระทำโดยการโอน การขอกลับเข้ารับราชการ
 และการเลื่อนตำแหน่งดังจะได้อธิบายต่อไป สำหรับการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้าเป็น
 ปลัดเทศบาลชั้นตรีนี้ เป็นการเลือกสรรทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกด้วย ซึ่ง ก.ท.

⁴ กระทรวงมหาดไทย, ข้อบังคับ ก.ท. ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2507) ว่าด้วย
การกำหนดตำแหน่งที่ใช้วิชาชีพ ลงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2507, หน้า 57.

ได้กำหนดคุณสมบัติและพื้นความรู้ของบุคคลที่จะมีสิทธิสมัครเข้าสอบคัดเลือกไว้ว่าจะต้องมีคุณสมบัติตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506 มาตรา 41 ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้สมัคร เขาเป็นพนักงานเทศบาล และต้องไม่เป็นพระภิกษุสามเณร ในวันรับสมัครสอบด้วย⁵ ผู้สมัครสอบคัดเลือกทุกคนนอกจากจะมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วยังจะต้องมีพื้นความรู้หรือเขาหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ตามข้อบังคับ ก.ท. และต้องทำการสอบตามหลักสูตรและวิธีการที่ ก.ท. กำหนดด้วย⁶ เมื่อดำเนินการสอบคัดเลือกเสร็จแล้ว ก.ท. จะส่งตัวผู้สอบไ้มาให้นายกเทศมนตรี เป็นผู้ออกคำสั่งบรรจุเป็นพนักงานวิสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติราชการก่อน โดยที่นายกเทศมนตรีไม่มีอำนาจที่จะโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น จนกว่าผู้ปฏิบัติงานได้ครบ 6 เดือนแล้ว นายกเทศมนตรีจะมีอำนาจให้ขุดยพินิจว่า ปลัดเทศบาลผู้นั้นมีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสม ที่จะอยู่ในตำแหน่งต่อไปหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่สมควร จะเอาออกจากตำแหน่งก็ได้ ด้วยการสั่งไม่บรรจุแต่งตั้ง เป็นพนักงานเทศบาลสามัญ ซึ่งจะมีผลให้ผู้นั้นต้องออกจากงานโดยปริยาย

2. การโอน

การโอนเป็นวิธีเลือกสรรบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลจากบุคคลภายนอกเท่านั้น การโอนกรณีนี้ผู้โอนจะต้อง เป็นพนักงานเทศบาลอยู่ในเทศบาลอื่น หรือเป็นข้าราชการพลเรือนอยู่ก่อนแล้วดังนี้คือ

⁵"พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 80 ตอนที่ 84 ลงฉบับที่ 23 สิงหาคม 2506 มาตรา 41 และตามหนังสือกรมการปกครอง, หนังสือด่วนมากที่ มท. 0311./กญ. 18126 เรื่องพระภิกษุสมัครสอบถึงผู้วาราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 30 เมษายน 2511.

⁶กระทรวงมหาดไทย, ข้อบังคับ ก.ท.ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2507) ว่าด้วยการกำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้และวิธีการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้ง เป็นพนักงานเทศบาลสามัญ ชั้นตรีตำแหน่งปลัดเทศบาล (ชั้นตรีและรองปลัดเทศบาลชั้นตรี) ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2507, หน้า 656.

(ก) พนักงานเทศบาลซึ่งสังกัดอยู่ในเทศบาลอื่นจะโอนมาเป็นปลัดเทศบาลในอีกเทศบาลหนึ่งในชั้น อันดัต และชั้นเงินเดือนที่ไม่สูงกว่าเดิมได้ โดยนายกเทศมนตรีเจ้าสังกัดทั้งสองฝ่าย ตกลงยินยอมในการโอน และได้รับอนุมัติจาก ก.ท.⁷

(ข) ก.ท.อาจสั่งโอนพนักงานเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลอยู่ หรือมิได้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล จากเทศบาลหนึ่งไปเป็นปลัดเทศบาลของอีกเทศบาลหนึ่งได้ในชั้น อันดัต และชั้นเงินเดือนไม่สูงกว่าเดิม⁸ สำหรับกรณีที่ ก.ท. สั่งโอนโดยที่เทศบาลผู้รับโอน หรือเทศบาลเจ้าสังกัดเดิมจะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพราะพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506 มาตรา 37 ให้อำนาจ ก.ท. สั่งโอนได้ ส่วนกรณีตามข้อ (ก) นับเป็นการโอนโดยความต้องการของเทศบาลผู้รับโอน และโดยความยินยอมหรือเห็นชอบจากเทศบาลเจ้าสังกัดรวมทั้ง ก.ท. ด้วย

(ค) ข้าราชการพลเรือน (นอกจากข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ) อาจโอนมาเป็นปลัดเทศบาลในชั้น อันดัต และชั้นเงินเดือน ที่ไม่สูงกว่าเดิมได้ โดยกระทรวงทบวงกรมและเทศบาลเจ้าสังกัดทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอม และ ก.ท. อนุมัติให้โอนได้⁹

การโอนทั้งสามประเภทนี้และไม่จำกัดว่าจะโอนมาเป็นปลัดเทศบาลชั้นใด ต่างกับการสอบคัดเลือก ซึ่งจำกัดเฉพาะชั้นตรีเท่านั้น อำนาจในการรับโอนเด็ดขาดก็คงเป็นของ ก.ท. ทุกกรณี

3. การขอกลับเข้ารับราชการ

การขอกลับเข้ารับราชการ หมายถึง กรณีที่เทศบาลรับข้าราชการหรือพนักงานเทศบาลสามัญที่ออกจากราชการไปแล้ว เขาบรรจุเป็นปลัดเทศบาล กล่าวคือพนักงาน

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 657.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 658.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 659.

เทศบาลหรือข้าราชการ (นอกจากข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ) ซึ่งออกจางานเทศบาลหรือราชการไปแล้ว มีคุณสมบัติตามมาตรา 41 แต่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 42 ถ้าสมัครเข้าทำงาน ในตำแหน่งปลัดเทศบาลในชั้น อธิบดี และชั้นเงินเดือนที่ไม่สูงกว่าเดิมให้ อ.ก.ท. เทศบาล¹⁰ ที่จะรับบรรจุพิจารณาสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ท. กำหนด ถ้าเห็นว่าเหมาะสมกับงานที่จะรับบรรจุ ให้นายกเทศมนตรีบรรจุได้ เมื่อได้รับอนุมัติ จาก ก.ท. การรับบรรจุกรณีนี้เป็นการเลือกสรรบุคคลจากบุคคลภายนอก

4. การเลื่อนตำแหน่ง

การเลื่อนตำแหน่ง เป็นวิธีเลือกสรรบุคคลเข้าแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งปลัด เทศบาลที่มีลักษณะเป็นการเลื่อนฐานะด้วย เช่นเดียวกับวิธีการสอบคัดเลือก แต่ต่างกับ วิธีการเลื่อนตำแหน่งนี้ จำกัดอยู่ในวงแคบเฉพาะบุคคลในเทศบาลแต่ละแห่งเท่านั้น และ ใช้ในกรณีที่ตำแหน่งปลัดเทศบาลว่างลง นายกเทศมนตรีเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งแต่งตั้ง แต่ต้องได้รับอนุมัติจาก ก.ท. ก่อน¹¹ ในทางปฏิบัติ ก.ท. จะพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่เป็น รองปลัดเทศบาลในเทศบาลนั้นก่อน ดังกรณีการแต่งตั้งรองปลัดเทศบาลตำบลระอำขึ้น เป็นปลัดเทศบาลตำบลระอำ¹² เป็นต้น

¹⁰อ.ก.ท. เทศบาล หมายถึง คณะอนุกรรมการพนักงานเทศบาลสามัญประจำ เทศบาล ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี เทศมนตรี ปลัดเทศบาล สมุหบัญชี และหัวหน้า ส่วนการบริหารตามที่ ก.ท. กำหนดในเทศบาลนั้นเป็นอนุกรรมการ มีหน้าที่ปฏิบัติงาน บริหารงานบุคคลของเทศบาล ในเรื่องที่ถูกกฎหมายระเบียบข้อบังคับระเบียบให้เป็นอำนาจ ของ อ.ก.ท. เทศบาล.

¹¹"พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506" เรื่องเดิม, มาตรา 26.

¹²กรมการปกครอง, "บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนชั้น โอนออก" นิตยสารท้องถิ่น, ปีที่ 8 เล่มที่ 10 (ตุลาคม 2511), หน้า 90.

วิธีการเลือกสรรบุคคลเข้าเป็นปลัดเทศบาลตามวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็น
ว่า อำนาจในการอนุมัติขั้นสุดท้ายเป็นของ ก.ท. ทุกกรณี นายกเทศมนตรีมีอำนาจอยู่บ้าง
ในบางกรณี แต่ก็เป็นอำนาจในทางลบคือ กรณีผู้มาติดต่อขอกลับเข้ารับราชการหรือขอ
โอนมานั้น นายกเทศมนตรีมีอำนาจปฏิเสธไม่รับได้ทันที โดยมติของ อ.ก.ท.เทศบาล¹³
แต่ถ้าประสงค์จะรับก็ตองขออนุมัติจาก ก.ท. ก่อนจึงจะรับบรรจุได้ และในทางตรงกัน
ข้าม ถ้าผู้ที่รับการบรรจุเป็นบุคคลที่ ก.ท. ส่งมา¹⁴ นายกเทศมนตรีต้องรับบรรจุ
ทันทีที่จะปฏิเสธไม่ได้ กล่าวคือนายกเทศมนตรีต้องรับบรรจุให้เป็นพนักงานเทศบาลวิสามัญ
ทดลองปฏิบัติงานในตำแหน่งปลัดเทศบาลทันที จะปฏิเสธไม่รับในขั้นตอนนี้ไม่ ต่อเมื่อพ้น
กำหนด 6 เดือนไปแล้ว นายกเทศมนตรีจึงจะมีอำนาจไม่รับบรรจุเป็นพนักงานเทศบาล
สามัญได้¹⁵

การพ้นจากตำแหน่งปลัดเทศบาล

เงื่อนไขในการดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งปลัดเทศบาล คล้ายคลึงกับ
พนักงานเทศบาลอื่น ๆ และข้าราชการทั่วไป กล่าวคือถ้าไม่ลาออก ถูกไล่ออก ปลดออก
ให้ออก หรือตายเสียก่อนแล้ว เมื่อผู้นั้นมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ก็ตองออกจากงานตาม
ระเบียบด้วยเหมือนกัน¹⁶ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลจะตองพ้นจากตำแหน่งไปด้วย
กรณีดังนี้คือ

¹³ ทางปฏิบัติ ผู้สมัครหรือผู้ขอโอนจะมาติดต่อเป็นส่วนตัวกับนายกเทศมนตรีก่อน
ถ้านายกเทศมนตรีไม่รับ เรื่องก็ยุติไปโดยไม่มีการประชุม อ.ก.ท. เทศบาล เสมือนหนึ่ง
ไม่มีผู้มาติดต่อ จะประชุมก็ตองเมื่อตองการรับเท่านั้น.

¹⁴ "พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506" เรื่องเดิม, หน้า 267.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 266.

¹⁶ "พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500"

1. การออกจากงาน

การออกจากงานนี้ เป็นกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลผู้นั้นต้องออกจากงาน โดยการพ้นจากตำแหน่งปลัดเทศบาล และพ้นจากสภาพความเป็นพนักงานเทศบาลด้วยการตาย ลาออก ให้ออก ปลดออกและไล่ออก¹⁷ เช่นเดียวกับพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ ก็จะได้กล่าวต่อไป แต่มีข้อแตกต่างกันบ้างในเรื่องอำนาจการสั่งหรืออนุญาตให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่และสภาพความเป็นพนักงาน คือกรณีให้ออก ปลดออก และไล่ออกนั้น นายกเทศมนตรีจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.ท. เสียก่อน¹⁸

2. การโอน

ตำแหน่งปลัดเทศบาลนี้เป็นตำแหน่งสูงสุดของพนักงานประจำแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล ไม่อาจจะเลื่อนตำแหน่งให้สูงไปกว่านี้ได้อีกแล้ว แต่ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล อาจขอโอนไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่าปลัดเทศบาลในเทศบาลอื่นได้ โดย ก.ท. เป็นผู้สั่ง¹⁹ เช่น กรณีปลัดเทศบาลตำบลศรีพนมมาศโอนมาดำรงตำแหน่งประจำแผนกในเทศบาลนครกรุงเทพ เป็นต้น²⁰

ฐานะของปลัดเทศบาลตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 42 ได้ระบุไว้ว่า "ให้เทศบาลมีพนักงานเทศบาล และจัดแบ่งการบริหารออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามปริมาณและคุณภาพ

001695

¹⁷ "พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506" เรื่องเดิม, หน้า 356.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 471.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

²⁰ กรมการปกครอง, "บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนชั้น โอน ออก", นิตยสารท้องถิ่น, ปีที่ 8 เล่มที่ 11 (พฤศจิกายน, 2511), หน้า 66.

ของงานโดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล" จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปลัดเทศบาลเป็นตำแหน่งที่มีภวฐานะที่สำคัญที่สุด อยู่ 2 ตำแหน่งคือ เป็นหัวหน้าพนักงานเทศบาลในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา และเป็นหัวหน้างานประจำทั่วไป ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบตามหลักของวิชารัฐประศาสนศาสตร์ อำนาจหน้าที่กับความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่จะต้องมีความคู่กันไปและควรมีอยู่เสมอด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อกฎหมายกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบงานประจำทั่วไปเช่นนี้ ปลัดเทศบาลย่อมจะต้องมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชางานประจำทั่วไปของเทศบาลด้วย นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานเทศบาล พ.ศ. 2496 ยังได้เน้นไว้อีกว่า "ให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานประจำ ตลอดจนคนงานหรือลูกจ้างและรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล"²² แม้แต่การกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ของพนักงานเทศบาลตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506 มาตรา 20 ก็ได้กำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นตำแหน่งสูงสุดของพนักงานเทศบาลและตามข้อบังคับ ก.ท. ฉบับที่ 18 ซึ่งกำหนดการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นของพนักงานเทศบาล ก็ปรากฏว่าไม่มีตำแหน่งใดเลยที่เทียบเท่ากับตำแหน่งปลัดเทศบาล²³ ตำแหน่งปลัดเทศบาลจึงมีลักษณะคล้ายกับตำแหน่งปลัดกระทรวง²⁴

²¹พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496" เรื่อง เดิม, หน้า 352.

²²กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการปฏิบัติงานเทศบาล พ.ศ. 2496, หน้า 49.

²³กระทรวงมหาดไทย, ข้อบังคับ ก.ท. ฉบับที่ 28 ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ลงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2509, หน้า 678,

²⁴ชูวงศ์ ฉายะบุตร "ทองถิ่นอธิปัตย์" เอกสารประกอบความรู้การประชุมใหญ่สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2511 (พระนคร: โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2511), หน้า 160.

ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากข้อความในกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ แล้วก็จะ
 เห็นได้ชัดเจนในชั้นที่ว่า ปลัดเทศบาลเป็นตำแหน่งหัวหน้าพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงาน
 ทุกคนของเทศบาล อย่างปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น ตำแหน่งปลัดเทศบาลเป็น
 ตำแหน่งที่มีเงื่อนไขพิเศษ กว่าตำแหน่งอื่น ๆ กล่าวคือการรับบรรจุ การสั่งให้ออก
 ปลดออก หรือให้ออกสำหรับตำแหน่งปลัดเทศบาลนั้นจะกระทำได้อเมื่อได้รับอนุมัติจาก
 ก.ท. แมแต่การลงโทษผิดวินัยกรณีความผิดไม่ร้ายแรง เช่น ลดขั้นเงินเดือนหรือตัด
 เงินเดือนก็ตาม ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธาน อ.ก.ท. จังหวัด²⁵ หรือนายก
 เทศมนตรี ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของปลัดเทศบาล ห้ามอำนาจสั่งลงโทษปลัดเทศบาลได้ไม่
 เรื่องการบำเหน็จความดีความชอบแก่ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด
 ก็ไม่มีอำนาจโดยเด็ดขาด เมื่อ อ.ก.ท. เทศบาลพิจารณาเห็นควรเลื่อนหรือคงเลื่อน
 เงินเดือนให้แก่ปลัดเทศบาลประการใดแล้ว ทางเทศบาลต้องเสนอรายงานการพิจารณา
 ของ อ.ก.ท. เทศบาลไปให้ อ.ก.ท. จังหวัดพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้วจึงส่งไปยัง ก.ท.
 เป็นผู้อนุมัติ เมื่อ ก.ท. สั่งการแล้ว ทางเทศบาลจึงดำเนินการต่อไปได้ อำนาจโดย
 แท้จริงของนายกเทศมนตรีต่อปลัดเทศบาลก็มีเพียงการอนุญาตให้ลาพัก ลาป่วย สั่งลง
 โทษ ภาคทัณฑ์ การสั่งงานทั่วไป การแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเทศบาลสามัญ กรณีที่ปลัด
 เทศบาลเพิ่งเข้ามาปฏิบัติงานใหม่ ๆ การแต่งตั้งให้เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ในเรื่อง
 ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายระเบียบข้อบังคับระบุให้เป็นอำนาจของนายกเทศมนตรี

²⁵ อ.ก.ท. จังหวัด หมายถึง คณะอนุกรรมการพนักงานเทศบาลสามัญประจำ
 จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำ
 จังหวัด ซึ่งกระทรวงมหาดวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัด เป็นอนุกรรมการ ผู้
 ตรวจราชการส่วนท้องถิ่นเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหาร
 งานบุคคลของเทศบาลต่าง ๆ ในแต่ละเขตจังหวัดที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
 กำหนดไว้.

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยทั่วไปของปลัดเทศบาล

เรื่อง เกี่ยวกับอำนาจและความรับผิดชอบของปลัดเทศบาลโดยทั่วไปนี้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายต่าง ๆ หลายฉบับ แยกย้ายกระจัดกระจายกันอยู่ หากจะพิจารณาจากระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการปฏิบัติงานเทศบาล พ.ศ. 2496²⁶ แต่เพียงฉบับเดียว ก็อาจจะทำให้เข้าใจผิดไปว่าปลัดเทศบาลมีภาระหน้าที่เพียงเล็กน้อยและอาจจะไม่ทราบอย่างแจ่มชัดว่าปลัดเทศบาล มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดบ้าง ทั้งนี้เพราะระเบียบดังกล่าวกำหนดไว้กว้าง ๆ ไว้ 4 ประการดังนี้คือ

1. เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานประจำตลอดจนคนงานหรือลูกจ้าง และรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล
2. เป็นผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบและนโยบายของ คณะเทศมนตรีหรือคำสั่งของนายกเทศมนตรี
3. ปฏิบัติงานในเรื่องที่กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับระบุไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาล
4. วินิจฉัยปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาจากข้อความข้างต้นนี้ยังไม่ทราบโดยละเอียดชัดแจ้งว่า ปลัดเทศบาลทำหน้าที่อะไรบ้าง ฉะนั้นจะได้พิจารณาในรายละเอียดต่อไป โดยจะแยกออกเป็น 2 ด้านคือ ในด้านที่เกี่ยวกับตัวบุคคลและในด้านการปฏิบัติงานประจำทั่วไปเพื่อให้ทราบได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ในงานแต่ละคานนั้นปลัดเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องใดบ้าง และอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นอำนาจที่กฎหมายระเบียบข้อบังคับระบุไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาล หรือเป็นอำนาจหน้าที่ ๆ ได้รับความแต่งตั้งหรือมอบหมายจากนายกเทศมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

²⁶ กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบว่าด้วยวิธีการปฏิบัติงานเทศบาล พ.ศ. 2496
เรื่องเดิม, ข้อ 6 ค. หน้า 51.

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงาน

- (ก) เรื่องที่กฎหมายระเบียบข้อบังคับระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาล
- (1) เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานทั้งหมดของ เทศบาล²⁷
 - (2) รวมเป็น อ.ก.ท. เทศบาล²⁸
 - (3) มีอำนาจอนุญาตให้พนักงาน ลูกจ้างและคนงานลาพัก ลาป่วยได้ ภายในขอบเขตที่กำหนด²⁹
 - (4) มีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน และภาคทัณฑ์ แก่พนักงานได้ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้³⁰
- (ข) อำนาจหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติโดยตำแหน่ง
- (1) เป็นเลขานุการ อ.ก.ท. เทศบาล³¹
 - (2) เป็นกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าบรรจุเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ ตำแหน่งที่อยู่ในอำนาจของ เทศบาลเป็นผู้จัดการสอบคัดเลือก³²
 - (3) เป็นกรรมการสอบสวนพนักงานผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัย³³

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

²⁸ "พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506" เรื่องเดิม, มาตรา 8 หน้า 28.

²⁹ ส่วนการปกครองท้องถิ่น กรมมหาดไทย, ระเบียบการกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2501 เล่ม 11 (พระนคร: โรงพิมพ์กรมมหาดไทย, 2502), หน้า 13.

³⁰ "พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506", เรื่องเดิม, หน้า 108.

³¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 8 หน้า 28.

³² กระทรวงมหาดไทย, ข้อบังคับ ก.ท. ฉบับที่ 13 ว่าด้วยการบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2509, หน้า 421.

³³ "พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2506" เรื่องเดิม, หน้า 421.

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมงานประจำทั่วไป

- (ก) เรื่องที่กฎหมายระเบียบข้อบังคับระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาล
- (1) เป็นเลขานุการสภาเทศบาล³⁴
 - (2) เป็นเลขานุการคณะเทศมนตรี³⁵
 - (3) เป็นเลขานุการคณะกรรมการควบคุมและสอดส่องกิจการไฟฟ้าในเขต
ของเทศบาล³⁶
 - (4) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล³⁷
 - (5) เป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณ³⁸
 - (6) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา³⁹

³⁴ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือความมากที่ 271/2496 เรื่อง ระเบียบ
กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด
ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2496.

³⁵ ส่วนการปกครองท้องถิ่น กรมมหาดไทย, ระเบียบการกระทรวงมหาดไทยว่า
ด้วยการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2501 เล่มที่ 11, เรื่องเดิม, หน้า 511.

³⁶ กรมมหาดไทย, หนังสือที่ 73/2504 เรื่อง ส่งสำเนาคำสั่งเรื่องแต่งตั้ง
เลขานุการคณะกรรมการควบคุมสอดส่องกิจการไฟฟ้าในเขตสัมปทานของเทศบาล ถึงผู้
ว่าราชการจังหวัด 56 จังหวัด ลงวันที่ 7 มีนาคม 2504 .

³⁷ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือความมากที่ มท. 03141/ว. 634 เรื่องพระราช
บัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2511, ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุก
จังหวัด ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2511.

³⁸ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ 10487/2505 เรื่องส่งระเบียบกระทรวง
มหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณของเทศบาล พ.ศ. 2505 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัด
ทุกจังหวัด ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2505 .

³⁹ เสถียร วิชยลักษณ์, พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 (พระนคร:
โรงพิมพ์นิติเวช, 2509), หน้า 185.

- (7) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมโรคระบาดสัตว์⁴⁰
 (8) เป็นกรรมการชี้แจงแถลงข่าวกิจการเทศบาล⁴¹
 (9) เป็นกรรมการพระภิกษุช่วยสอนประจำเทศบาล⁴²
 (10) เป็นกรรมการควบคุมรักษาทรัพย์สินของเทศบาล⁴³
 (11) เป็นกรรมการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ที่ช่วยเหลือในการ
 ดำเนินกิจการสถานขนานขนาด⁴⁴
 (12) เป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสำคัญของเทศบาล⁴⁵

⁴⁰ เสถียร วิชัยลักษณ์, พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499
 (พระนคร:โรงพิมพ์นิติเวช, 2509), หน้า 118.

⁴¹ กองการเทศบาล, กรมมหาดไทย, ระเบียบการตรวจมหาดไทยว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2499 เล่มที่ 4 (พระนคร:บริษัทเนชั่นการพิมพ์, 2500),
 หน้า 19.

⁴² กรมการปกครอง, "กฎหมายและระเบียบการ" นิตยสารท้องถิ่น, ปีที่ 6
 เล่มที่ 7 (กรกฎาคม 2509), หน้า 111.

⁴³ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ 160/2496 เรื่องระเบียบกระทรวง
มหาดไทยว่าด้วยทรัพย์สินของเทศบาล ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 27
มีนาคม 2496.

⁴⁴ กรมการปกครอง, รายงานกิจการสถานขนานขนาดของเทศบาล พ.ศ. 2507
 (พระนคร:โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2507), หน้า 206.

⁴⁵ กรมมหาดไทย, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น
พ.ศ. 2501 เล่มที่ 11, เรื่องเดิม, หน้า 511.

(13) เป็นผู้รับผิดชอบการเงินทั่วไปของเทศบาล⁴⁶

(14) เป็นผู้พิจารณาแบ่งปันเงินรางวัลนำจับให้แก่พนักงานเทศบาล⁴⁷

(15) เป็นผู้ช่วยผู้ตรวจการสถานขนานุนา⁴⁸

(ข) อำนาจหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติโดยตำแหน่ง

(1) เป็นนายทะเบียนเอกสารลับ⁴⁹

(2) เป็นนายทะเบียนท้องถิ่น⁵⁰

(3) เป็นนายทะเบียนประกาศนียบัตรการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

เทศบาล⁵¹

⁴⁶กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ 9025/2501 เรื่องระเบียบการคลังของเทศบาลถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2501.

⁴⁷กรมมหาดไทย, หนังสือที่ 6954/2503 เรื่องระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลนำจับผู้กระทำผิดเทศบัญญัติ พ.ศ. 2503 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2503.

⁴⁸กรมการปกครอง, รายงานกิจการสถานขนานุนาของเทศบาล พ.ศ. 2507 (พระนคร: โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2507), หน้า 11.

⁴⁹กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ มท. 0201/ว.587 เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2511 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2511 .

⁵⁰วิสุทธิ สิงหนาท, กฎหมายระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร (ธนบุรี: อมรรการพิมพ์, 2508), หน้า 66.

⁵¹กระทรวงมหาดไทย หนังสือด่วนมากที่ มท. 0321/5674 เรื่อง ระเบียบการออกประกาศนียบัตร ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 22 เมษายน 2507.

- (4) เป็นนายตรวจป้องกันอัคคีภัย⁵²
- (5) เป็นนายตรวจเวรยามประจำสำนักงานและยามท้องถิ่น
- (6) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินภาษีโรงเรือน⁵³
- (7) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินภาษีบำรุงท้องที่⁵⁴
- (8) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินภาษีป้าย⁵⁵
- (9) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมกวดวิชาและจำหน่ายเนื้อสัตว์⁵⁶
- (10) เป็นเจ้าหน้าที่ดับเพลิง⁵⁷
- (11) เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุ⁵⁸

⁵² ร.ต.อ.ปรีชา สุชินวงศ์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย
พ.ศ. 2495 (พระนคร: โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2507), หน้า 12.

⁵³ "พระราชบัญญัติโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475" ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ 49 (20 เมษายน 2475), หน้า 50.

⁵⁴ "พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508" ราชกิจจานุเบกษา ฉบับ
พิเศษ เล่มที่ 82 ตอนที่ 94 (1 พฤศจิกายน 2508), หน้า 64.

⁵⁵ "พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510" ราชกิจจานุเบกษา แผนกกฎหมาย
เล่มที่ 84 ตอนที่ 114 (26 พฤศจิกายน 2510), หน้า 38.

⁵⁶ เสถียร วิชยลักษณ์, พระราชบัญญัติควบคุมการค้าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
พ.ศ. 2502 (พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช), 2506.

⁵⁷ "พระราชบัญญัติความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503"
ราชกิจจานุเบกษา (15 เมษายน 2503), หน้า 150.

⁵⁸ ร.ต.สมพงษ์ คำฉัตร, ระเบียบการเงินในหน้าที่ของเทศบาลและสุขาภิบาล
(ธนบุรี: โปษีสยามคนการพิมพ์, 2509), หน้า 46.

(12) เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบผลการแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนผู้เลือกตั้ง
ในเขตเทศบาล⁵⁹

(13) เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจตลาดเอกชน สถานที่ขาย ทำ ประกอบปรุง
สะสมอาหาร⁶⁰

(14) เป็นเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานประจำปี⁶¹

(15) เป็นกรรมการควบคุมการก่อสร้าง⁶²

(16) เป็นกรรมการตรวจสภาพอาคาร⁶³

(17) เป็นกรรมการจัดซื้อวัสดุ⁶⁴

⁵⁹ กรรมการปกครอง หนังสือความมากที่ มท.0314/ว.50101 เรื่อง การจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้ง ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2511.

⁶⁰ "พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2484" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 97 (ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2484), หน้า 51-54.

⁶¹ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือความมากที่ มท. 0311/ว.189 เรื่อง การจัดทำรายงานประจำปีของเทศบาลและสุขาภิบาล ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 28 มีนาคม 2512 .

⁶² ร.ค.สมพงษ์, เรื่องเดิม, หน้า 35.

⁶³ "พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 77 ตอนที่ 77 (20 กันยายน 2503), หน้า 153.

⁶⁴ ร.ค.สมพงษ์, เรื่องเดิม, หน้า 56.

- (18) เป็นกรรมการรักษาเงิน⁶⁵
 (19) เป็นกรรมการควบคุมการรับส่งเงิน⁶⁶
 (20) เป็นกรรมการอำนวยการศึกษา⁶⁷
 (21) เป็นกรรมการประชาสัมพันธ์⁶⁸
 (22) เป็นกรรมการจัดงานประจำปีของอำเภอหรือจังหวัด รวมทั้งงานพิธีต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น งานฉลองวันขึ้นปีใหม่ งานสงกรานต์ งานเฉลิมพระชนมพรรษา งานเฉลิมฉลองวันปิยมหาราช งานวันเด็ก งานวันลอยกระทง งานกาชาด ฯลฯ เป็นต้น
 (23) เป็นกรรมการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ประชาชนในท้องถิ่น ในกรณีเกิดภัยธรรมชาติและสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น อุทกภัย อัคคีภัย ฯลฯ เป็นต้น
 (24) เป็นผู้ติดต่อและโต้ตอบหนังสือของเทศบาล⁶⁹

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 95.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

⁶⁷ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือความมาที่ 5078/2506 เรื่องการโอนโรงเรียนประชาบาลในท้องถิ่นดำเนินการ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 26 มีนาคม 2506 .

⁶⁸ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ 2619/2505 เรื่อง การปรับปรุงงานด้านประชาสัมพันธ์ของเทศบาล ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2505.

⁶⁹ กรมมหาดไทย, ระเบียบการกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเทศบาล พ.ศ. 2496-2497 เล่มที่ 7 (พระนคร: โรงพิมพ์อำนวยการ, 2498), หน้า 575.

อำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาลที่ไถ่กล่าวมานี้ เป็นอำนาจหน้าที่ซึ่งปลัดเทศบาลส่วนมากรับภาระอยู่มาก คือมีจำนวนถึง 92 เทศบาล⁷⁰ ไต่แกเทศบาลซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 3,000,000 บาทต่อปี และมีปลัดเทศบาลเป็นพนักงานสามัญชั้นตรีหรือชั้นโท ส่วนเทศบาลที่มีรายได้กว่า 3,000,000 บาท ซึ่งส่วนมากมีปลัดเทศบาลเป็นชั้นเอกหรือชั้นพิเศษ ปลัดเทศบาลจะมีหน้าที่รับผิดชอบน้อยเรื่อง เช่น ปลัดเทศบาลนครกรุงเทพ จะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะเทศบาลใหญ่มีปริมาณงานในแต่ละเรื่องมากกว่าเทศบาลเล็ก นายอเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรีจึงแต่งตั้งพนักงานเทศบาลระดับรอง ๆ ลงไป เป็นผู้ปฏิบัติจัดทำแทนที่จะตั้งปลัดเทศบาลตั้งกรณีเทศบาลเล็ก ๆ ที่มีปริมาณงานไม่มากนัก เทศบาลใดก็ตามไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ ปลัดเทศบาลจะต้องมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างน้อยก็เฉพาะเรื่องที่ถูกหมายระเบียบข้อบังคับ ระบุว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดเทศบาล เว้นแต่โดยสภาพไมอาจจะมีได้ เช่น เทศบาลนั้นไม่มีสถานชานานูบาล ปลัดเทศบาล ก็ไม่ต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบเรื่องเกี่ยวกับสถานชานานูบาล เป็นต้น

สรุป

ปลัดเทศบาลนั้นเป็นบุคคลที่ผ่านการเลือกสรรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักคุณวุฒิทั้งสิ้น การดำเนินการเลือกสรรบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลนี้ อยู่ภายใต้การควบคุมและดำเนินการของคณะอนุกรรมการวิสามัญซึ่ง ก.ท. แต่งตั้งโดยตลอด แม้ในกรณีการโอน การขอกลับเข้ารับราชการก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการ

⁷⁰ ส่วนการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง, รายงานกิจการเทศบาลประจำปี 2509 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2511), หน้า 175-223.

คึงกล่าวนี้ก่อนทั้งสิ้น เทศบาลไม่อาจดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับตำแหน่งปลัดเทศบาล
 ได้โดยเด็ดขาด จะมีอำนาจก็เพียงการแต่งตั้งให้ปลัดเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่หรือกรรมการ
 ในเรื่องต่าง ๆ สั่งลงโทษได้เพียงสถานเบา และการอนุญาตให้ลากิจ ลาป่วยได้ภายใน
 ในขอบเขตอำนาจของนายกเทศมนตรีเท่านั้น การพิจารณาความดีความชอบ และ
 การลงโทษทางวินัย ตั้งแต่โทษตัดเงินเดือน หรือสั่งลงโทษปลัดเทศบาลได้ ฐานะของ
 ปลัดเทศบาลจึงดูเหมือนหนึ่งจะอยู่ในสายบังคับบัญชาของ ก.ท. ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ
 การผู้ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทย มากกว่าจะอยู่ในบังคับบัญชาของนายกเทศมนตรี
 หรือกลุ่มคนใด ๆ ของท้องถิ่นเอง อันเป็นวิธีการที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล

สำหรับภาระหน้าที่ของปลัดเทศบาลซึ่งมีอยู่มากมายนั้น ในทางปฏิบัติจริง ๆ
 ปลัดเทศบาลจะมีอำนาจดำเนินการได้อย่างจริงจังหรือไม่นั้น โดยเฉพาะทางด้านการ
 บริหารการศึกษาด้วยแล้ว เป็นปัญหาที่ต้องศึกษาวิจัยบทบาทของปลัดเทศบาลทั้งทาง
 นิติบัญญัติและพฤตินัยให้ละเอียดต่อไป